

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาสามัญ
ประกอบร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

การรับฟังความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาสามัญในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นได้ดังนี้

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- รับฟังผ่านระบบ Intranet ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ จนถึงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ (รวม ๑๙ วัน)

- รับฟังผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๓ - ๒๐ มกราคม ๒๕๖๑ (รวม ๑๘ วัน)

๑.๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- รับฟังผ่านระบบ Intranet ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ จนถึงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ (รวม ๑๖ วัน)

๒. กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๒.๑ ข้าราชการรัฐสภาสามัญในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๒.๒ ข้าราชการรัฐสภาสามัญในสังกัดสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๓. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

๓.๑ เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้มีกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาก่อนพ้นจากราชการ และมีการถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

๓.๒ เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

๓.๓ เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการหรือไม่ อย่างไร

๓.๔ เห็นด้วยกับเงื่อนไขการดำเนินการทางวินัยใหม่ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ เนื่องจากคำสั่งลงโทษไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ อย่างไร

๓.๕ เห็นด้วยกับการกำหนดให้แยกหลักเกณฑ์การดำเนินการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ออกจากกรณีการดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามกฎหมายขององค์กรตรวจสอบ หรือไม่ อย่างไร

๔. จำนวนของผู้ตอบความเห็นและสรุปความเห็น

๔.๑ รับฟังผ่านระบบ Intranet ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้าราชการรัฐสภาสามัญในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓ คน จากทั้งหมด ๒,๐๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๕ ของข้าราชการรัฐสภาสามัญในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด

โดยผู้ตอบเห็นด้วยกับประเด็นการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และมีผู้ไม่เห็นด้วยในบางประเด็น จำนวน ๑ คน ดังนี้

๑) ประเด็นเงื่อนไขที่กำหนดให้มีกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาก่อนพ้นจากราชการ และมีการถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการ โดยเห็นว่า ควรกำหนดเฉพาะกรณีก่อนพ้นจากราชการ เพื่อให้สิทธิหรือโอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสเตรียมข้อมูลก่อนพ้นจากราชการ

๒) ประเด็นเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ โดยเห็นว่า เป็นการขยายระยะเวลามากเกินไป หน่วยงานควรรีบดำเนินการเพราะอาจกระทบกับการรวบรวมพยานหลักฐานหรืออาจมีกรณีกั้นก้างได้

๔.๒ รับฟังผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑) การแสดงความเห็นในนามส่วนราชการภายในระดับสำนัก มีส่วนราชการภายในระดับสำนักแสดงความคิดเห็นจำนวน ๔ สำนัก โดยสรุปความเห็นตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

๑.๑) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้มีกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาก่อนพ้นจากราชการ และมีการถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

ส่วนราชการภายในทั้ง ๔ สำนัก (ร้อยละ ๑๐๐) เห็นด้วยกับเงื่อนไขการดำเนินการทางวินัยทั้งกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาทั้งก่อนและหลังพ้นจากราชการ เนื่องจากเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในลักษณะป้องปรามการกระทำผิดวินัยของข้าราชการและลดแรงจูงใจในการกระทำผิดวินัยสำหรับข้าราชการที่กำลังจะพ้นจากราชการซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ทั้งก่อนและหลังพ้นจากราชการและดำเนินการทางวินัยกับผู้กระทำผิดได้ และเพื่อให้การดำเนินการเป็นธรรมและเสมอภาค

และสำนักกฎหมาย มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า หลักเกณฑ์ตามร่างมาตรา ๓ เป็นการขยายหลักการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการรัฐสภาสามัญที่พ้นจากราชการไปแล้ว

๑.๒) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

ส่วนราชการภายในทั้ง ๔ สำนัก (ร้อยละ ๑๐๐) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ เนื่องจากส่วนราชการต้องใช้ระยะเวลา

ในการดำเนินการว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้นเพียงพอต่อการกล่าวหาหรือไม่ และผู้ถูกกล่าวหา
ยังจดจำเรื่องราวและสามารถหาหลักฐานประกอบอุทธรณ์ได้ และเป็นระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับระยะเวลาการ
สอบสวนตามมาตรา ๗๕ ที่กำหนดให้ต้องดำเนินการสอบสวนภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ออกจากราชการ

๑.๓) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องส่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจาก
ราชการ หรือไม่ อย่างไร

ส่วนราชการภายใน ๓ สำนัก (ร้อยละ ๗๕) เห็นด้วยกับเงื่อนไขการส่งลงโทษ
ภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ เนื่องจาก การไม่มีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนไว้อาจทำให้การ
ดำเนินการทางวินัยเป็นไปด้วยความล่าช้าเกินกำหนดและไม่เป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหาในการใช้สิทธิอุทธรณ์
หรือฟ้องคดีต่อศาลปกครอง และกำหนดระยะเวลา ๓ ปีนั้น จะทำให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรอบคอบ
และเป็นหลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ให้ถูกกลั่นแกล้งหรือช่วยเหลือผู้กระทำผิดไม่ให้อำนาจ
รับโทษ และสำนักกฎหมายมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ในกรณีความผิดวินัยที่ปรากฏชัดแจ้งนั้นควรลดระยะเวลา
ในการดำเนินการลง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี เนื่องจากอาจเป็นการเอื้อให้มีการสอบสวน
และทำคำสั่งลงโทษที่ล่าช้า

และส่วนราชการภายใน ๑ สำนัก (ร้อยละ ๒๕) ไม่เห็นด้วยกับระยะเวลา ๓ ปี
เนื่องจาก เห็นว่าเป็นระยะเวลาที่เนิ่นนานเกินไป ควรดำเนินการให้ละเอียดรอบคอบและรวดเร็วกว่านี้

๑.๔) เห็นด้วยกับเงื่อนไขการดำเนินการทางวินัยใหม่ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่
คำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ เนื่องจากคำสั่งลงโทษไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการ
ดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ อย่างไร

ส่วนราชการภายใน ๒ สำนัก (ร้อยละ ๕๐) เห็นด้วยเนื่องจากจะทำให้การ
ดำเนินการทางวินัยเป็นไปตามขั้นตอน กระบวนการ และหลักเกณฑ์ที่ชอบด้วยกฎหมาย และเกิดความเป็น
ธรรมแก่ทางราชการและผู้ถูกกล่าวหาได้อย่างแท้จริง

และส่วนราชการภายใน ๒ สำนัก (ร้อยละ ๕๐) ไม่เห็นด้วยกับเงื่อนไขดังกล่าว
เนื่องจาก เห็นว่า ระยะเวลาการดำเนินการใหม่ภายใน ๒ ปี เป็นระยะเวลาที่นานเกินไป เพื่อให้เกิดความเป็น
ธรรมกับผู้ถูกกล่าวหาควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี และควรเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการ
สอบสวนและผู้ออกคำสั่งลงโทษ

๑.๕) เห็นด้วยกับการแยกหลักเกณฑ์การดำเนินการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.
หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ออกจากกรณีการดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามกฎหมายขององค์กร
ตรวจสอบ หรือไม่ อย่างไร

ส่วนราชการภายใน ๓ สำนัก (ร้อยละ ๗๕) เห็นด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับ
กฎหมายว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการประเภทต่าง ๆ และกฎหมายขององค์กรตรวจสอบ
การทุจริต และเกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคในการดำเนินการ และตามกฎหมายขององค์กรตรวจสอบ
ก็ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้และเป็นการแก้ไขปัญหาการบังคับ
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสามารถมีคำสั่งลงโทษเฉพาะ
กับบุคคลที่เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญเท่านั้น

ส่วนราชการภายใน ๑ สำนัก (ร้อยละ ๒๕) ไม่เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว เนื่องจากส่วนราชการมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนอยู่แล้ว และการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็เป็นไปอย่างล่าช้า

๑.๖) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- การดำเนินการทางวินัยกรณีการกล่าวหาเป็นหนังสือก่อนพ้นจากราชการ ตามมาตรา ๗๕ ที่ขาดพยานหลักฐานหรือพยานหลักฐานขาดความน่าเชื่อถือซึ่งเป็นกรณีปราศจากมูลความรับผิดทางวินัย ทำให้เอื้อให้มีการกลั่นแกล้งบุคคลในตำแหน่งหน้าที่ราชการและไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงควรเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การกล่าวหาหรือข้อสงสัยให้มีหลักฐานประกอบพอสมควร

- ควรมีกองทุนช่วยเหลือข้าราชการที่ถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ซึ่งไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนและสิทธิอื่น ๆ ในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด และควรจัดหาทุนความหรือที่ปรึกษา กฎหมายแนะนำการต่อสู้คดี

- การขอเอกสารหลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีควรเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมอย่างแท้จริง

- การดำเนินการทางวินัยควรมีการกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนให้ชัดเจน และเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

๒) การแสดงความเห็นในนามข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำนวน ๕๘ คน โดยสรุปความเห็นตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

๒.๑) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้มีกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาก่อนพ้นจากราชการ และมีการถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๓๙ คน (ร้อยละ ๗๐.๕๑) โดยมีความเห็นสรุปว่า คดีเกี่ยวกับราชการไม่มีอายุความเพราะข้าราชการเป็นคนของหลวงหรือราชการเป็นสมบัติของชาติ การกำหนดให้ส่วนราชการสามารถดำเนินการในกรณีมีการถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการได้ จะทำให้ข้าราชการตระหนักและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดวินัยว่าเมื่อกระทำความผิดย่อมต้องรับผิด แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะดำรงตำแหน่งระดับสูงก็สามารถร้องเรียนได้เพราะหากยังรับราชการอยู่อาจไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานได้ และผู้กระทำความผิดควรได้รับการพิจารณาและวินิจฉัยเหมือนกันไม่เป็นการยกเว้นแก่ผู้กระทำความผิดที่พ้นจากราชการไปแล้ว และการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นการกำหนดให้มีความชัดเจนในการดำเนินการ เป็นบรรทัดฐานที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับกฎหมายอื่น เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรว่าแม้กระทำความผิดวินัยและพ้นจากราชการไปแล้วก็ยังถูกลงโทษได้ซึ่งเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

ไม่เห็นด้วย ๑๖ คน (ร้อยละ ๒๙.๑๐) โดยมีความเห็นสรุปว่า การกำหนดให้ส่วนราชการสามารถดำเนินการในกรณีมีการถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการได้ เป็นการกระทบต่อการดำรงชีวิตภายหลังจากพ้นจากราชการ ไม่ควรดำเนินการทางวินัยที่จะมีผลกระทบถึงบำเหน็จบำนาญภายหลังจากพ้นจากราชการไปแล้ว หากจะดำเนินการอย่างไรก็ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่จะพ้นจากราชการ หากพ้นจากราชการไปแล้วก็ควรดำเนินการในทางอาญาหรือทางแพ่งเท่านั้น นอกจากนั้น ยังอาจทำให้มีการกลั่นแกล้งแก่ผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว และผู้ถูกกล่าวหา

เสียเปรียบในการแสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดี และไม่อาจจะทราบได้ว่าจะถูกกล่าวหาเมื่อใด หรืออาจพิจารณาเหตุแห่งการกระทำเป็นกรณี ๆ ไป

๒.๒) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๒๒ คน (ร้อยละ ๔๐.๗๔) โดยมีความเห็นสรุปว่า ระยะเวลาที่กำหนดให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ เป็นการกำหนดระยะเวลา และขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมแล้ว หากระยะเวลาเนิ่นนานกว่านี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงพยานหลักฐานได้

ไม่เห็นด้วย ๓๒ คน (ร้อยละ ๕๔) โดยมีความเห็นสรุปว่า การกำหนดระยะเวลา ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการเป็นระยะเวลาที่เนิ่นนานเกินไป ควรกำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน ๔๐ - ๑๘๐ วัน นับแต่วันพ้นจากราชการ เพราะพยานหลักฐานอาจสูญหายหรือมีการยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานได้ หรืออาจเป็นการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดวินัย และนอกจากนั้น ยังมีความเห็นอีกว่า หากพบว่าเป็นการทุจริตหรือประพฤติมิชอบหรือเป็นการกระทำความผิดวินัยอื่นจริงก็ควรรีบดำเนินการสอบสวนและลงโทษทันที ไม่ควรถ่วงเวลาไว้

๒.๓) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๑๒ คน (ร้อยละ ๒๓.๐๘) โดยมีความเห็นสรุปว่า การกำหนดให้ต้องสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ ทำให้มีระยะเวลาเร่งรัดดำเนินการและสามารถเรียกคืนค่าเสียหายแก่ราชการได้ ซึ่งระยะเวลาดำเนินการภายใน ๓ ปี น่าจะเพียงพอที่จะมีคำสั่งลงโทษได้ และการกำหนดระยะเวลาไว้ที่ชัดเจนไว้ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบระยะเวลาที่แน่นอนและดำเนินชีวิตต่อไปได้

ไม่เห็นด้วย ๔๐ คน (ร้อยละ ๗๖.๙๒) โดยมีความเห็นสรุปว่า การกำหนดระยะเวลาสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ เป็นระยะเวลาที่นานเกินไป ควรกำหนดไว้ไม่เกิน ๖ เดือน หรือ ๑ ปี หรือ ๒ ปี การกำหนดระยะเวลาไว้นานเกินไปเหมือนเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด อาจทำให้ผู้ถูกลงโทษหลบหนีได้ และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดจะส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหามากจนเกินไปและระยะเวลาที่เนิ่นนานเกินไปยังทำให้การต่อสู้แก้ข้อกล่าวหากระทำได้อย่างขึ้น

และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่ากำหนดระยะเวลาสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ เป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปอาจทำให้เกิดการประวิงเวลาดำเนินการสอบสวน ทำให้กระบวนการยุติธรรมไม่ยุติธรรม การกำหนดระยะเวลา ๓ ปี ไม่เป็นประโยชน์ใด ๆ ต่อประชาชน

นอกจากนั้น ยังมีความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดระยะเวลาในการลงโทษ เพราะเป็นการกระทำความผิดวินัยจริง และไม่ควรผูกระยะเวลาการสั่งลงโทษกันวันพ้นจากราชการ อาจกำหนดให้ลงโทษภายใน ๑ - ๒ ปี นับแต่วันที่เริ่มดำเนินการสอบสวน หรือควรกำหนดการลงโทษนับแต่วันที่รู้เหตุแห่งการกระทำความผิดและให้มีผลต่อเนื่องถึงแม้จะพ้นจากราชการไปแล้ว

๒.๔) เห็นด้วยกับเงื่อนไขการดำเนินการทางวินัยใหม่ภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ เนื่องจากคำสั่งลงโทษไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการ ดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๑๗ คน (ร้อยละ ๓๕.๔๒) โดยมีความเห็นสรุปว่า เงื่อนไข การดำเนินการทางวินัยใหม่ภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ เนื่องจากคำสั่งลงโทษไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเงื่อนไข ที่เหมาะสมแล้ว เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและมีการพิสูจน์ให้ประจักษ์ชัดแจ้ง และการกำหนดระยะเวลา ๒ ปี นั้น เป็นการเร่งกระบวนการดำเนินการให้รวดเร็วขึ้น และกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ระยะเวลาดังกล่าวน่าจะ เหมาะสมแล้ว

ไม่เห็นด้วย ๓๑ คน (ร้อยละ ๖๔.๕๘) โดยมีความเห็นสรุปว่า ไม่ควร กำหนดให้มีเงื่อนไขการดำเนินการภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือองค์การพิจารณามีคำวินิจฉัย หรือมีมติถึงที่สุด โดยไม่ควรดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติมกับผู้ถูกกล่าวหาอีก ควรพิจารณาดำเนินการทางวินัยเพียง ครั้งเดียว และอาจเป็นช่องว่างให้เกิดการกลั่นแกล้งข้าราชการได้ ส่วนระยะเวลาการดำเนินการภายใน ๒ ปี นั้น เห็นว่าควรเร่งดำเนินการให้รวดเร็ว เช่น กำหนด ๖ เดือน หรือ ๑๘๐ วัน หรือ ๑ ปี เพราะการแก้ไข กระบวนการไม่น่าจะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการมาก และการดำเนินการที่รวดเร็วก็เป็นการเยียวยาผู้ได้รับ ผลกระทบด้วย

๒.๕) เห็นด้วยกับการกำหนดให้แยกหลักเกณฑ์การดำเนินการตามมติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ออกจากกรณีการดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชา ให้เป็นไป ตามกฎหมายขององค์กรตรวจสอบ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๓๒ คน (ร้อยละ ๗๘.๐๕) โดยมีความเห็นสรุปว่า การดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์ขององค์กรตรวจสอบและเป็นองค์กรอิสระกลางด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีการไต่สวนและรวบรวมพยานหลักฐาน และเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการให้ องค์กรตรวจสอบซึ่งเป็นองค์กรกลางทั้งประเทศดำเนินการนั้น ก็เพื่อมิให้เกิดความลักลั่นกัน มีความโปร่งใส เป็นธรรมในการพิจารณา ถ่วงดุลอำนาจดำเนินการ ไม่เอื้อประโยชน์ต่อข้าราชการด้วยกัน เป็นกลางปราศจาก อคติ เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ และสอดคล้องกับกฎหมายอื่น

นอกจากนั้น ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการตามการชี้มูลของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าควรจะต้องได้รับการตรวจสอบโดยกระบวนการทางศาลด้วย

ไม่เห็นด้วย ๘ คน (ร้อยละ ๒๑.๙๕) โดยมีความเห็นสรุปว่า การดำเนินการ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการดำเนินการที่ลักษณะเป็นความผิดทางอาญา ส่วนการดำเนินการทางวินัยควรให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการซึ่งรับรู้และเข้าใจสภาพแวดล้อมและลักษณะงาน ของส่วนราชการมากกว่า ควรให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการตามหลักเกณฑ์เดียวกัน ประกอบกับการกระทำ ความผิดครั้งเดียวสมควรได้รับการพิจารณาเพียงครั้งเดียว การพิจารณาความผิดจากหลายองค์การอาจไม่เป็น ธรรมกับผู้ถูกกล่าวหาได้

๒.๖) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีความเห็นสรุปได้ว่า

- การกำหนดขยายเงื่อนไขเวลาการกล่าวหาให้สามารถดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการภายหลังจากที่พ้นจากราชการไปแล้ว เป็นการเพิ่มเติมกฎหมายที่เป็นโทษย้อนหลังแก่ข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว ควรกำหนดบทเฉพาะกาลไม่ให้มีผลใช้บังคับย้อนหลังแก่ข้าราชการที่พ้นจากราชการไปก่อนที่ร่างพระราชบัญญัติจะมีผลใช้บังคับ

- การขยายเวลาการดำเนินการเป็นการกระทบต่อคุณภาพชีวิตหลังเกษียณอายุราชการ ควรให้การดำรงชีพภายหลังเกษียณอายุราชการเป็นไปอย่างปกติ

- เห็นด้วยกับหลักการในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

- ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินี้ เพราะกฎหมายเดิมกำหนดไว้ดีอยู่แล้วและประกันความเป็นธรรมอยู่แล้ว

- หากมีการประวิงไม่ดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด จะมีผลอย่างไรกับผู้ทำหน้าที่สอบสวนและผู้ถูกกล่าวหา

- กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการใหญ่หรือโครงการที่มีงบประมาณมากควรมีผู้แทนจากหน่วยงานตรวจสอบเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย และมีกฎหมายที่ชัดเจนว่าควรปฏิบัติอย่างไร ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ บางกรณีราคากลางต่าง ๆ ยังมีความแตกต่างกันมากระหว่างราชการกับเอกชน

- กระบวนการสอบสวนไม่ชัดเจน การดำเนินการสอบสวนยังเป็นมืออาชีพเกิดความไม่ยุติธรรมภายในหน่วยงาน การคัดสรรบุคคลเข้ามาทำงานด้านการสอบสวนควรรับบุคคลที่มีประสบการณ์ในการเขียนกฎหมาย การสืบสวนสอบสวนทางคดีที่เก่ง และจัดบุคลากรไปอบรมการสอบสวนจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อให้การจัดทำสำนวนการสอบสวนเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

- เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกฎหมาย ผู้ตอบบางท่านไม่มีความรู้ด้านกฎหมาย อาจตีความผิดไปจากความเป็นจริง

- ควรจัดสวัสดิการให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ จะทำให้ทำงานอย่างทุ่มเท ไม่เกิดการทุจริตในหน้าที่ของตนเอง

๔.๓ รับฟังผ่านระบบ Intranet ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๑) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้มีกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาก่อนพ้นจากราชการ และมีการถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๕๗ คน (ร้อยละ ๘๓)

ไม่เห็นด้วย ๔ คน (ร้อยละ ๗)

๒) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๕๗ คน (ร้อยละ ๘๓)

ไม่เห็นด้วย ๔ คน (ร้อยละ ๗)

๓) เห็นด้วยกับเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องส่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการหรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๕๗ คน (ร้อยละ ๙๓)

ไม่เห็นด้วย ๔ คน (ร้อยละ ๗)

๔) เห็นด้วยกับเงื่อนไขการดำเนินการทางวินัยใหม่ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ เนื่องจากคำสั่งลงโทษไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๕๗ คน (ร้อยละ ๙๓)

ไม่เห็นด้วย ๔ คน (ร้อยละ ๗)

๕) เห็นด้วยกับการกำหนดให้แยกหลักเกณฑ์การดำเนินการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ออกจากกรณีการดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามกฎหมายขององค์กรตรวจสอบหรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย ๕๗ คน (ร้อยละ ๙๓)

ไม่เห็นด้วย ๔ คน (ร้อยละ ๗)

๖) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีความเห็นสรุปได้ว่า

- การเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการ ควรเริ่มดำเนินการภายใน ๕ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ (จำนวน ๑ คน)

- เงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องส่งลงโทษ ควรเป็นภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ (จำนวน ๑ คน)

๕. ความเห็นภายหลังจากมีการรับฟังความคิดเห็น

เห็นว่า การกำหนดวิธีการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้วถือเป็นการดำเนินการทางวินัยที่เป็นกรณียกเว้นสำหรับผู้พ้นจากความเป็นข้าราชการแล้ว แต่การกระทำที่เป็นความผิดวินัยนั้น ยังต้องอยู่บนหลักการที่ว่า ผู้กระทำต้องมีสถานะเป็นข้าราชการ การพบความผิดทางวินัยของข้าราชการในบางกรณีไม่อาจพบได้ในขณะที่ผู้นั้นดำรงสถานะความเป็นข้าราชการ อาจจะมีเนื่องด้วยมีการปกปิดความผิดไว้ หรือผลของการกระทำยังไม่ส่งผลกระทบจนเป็นความเสียหายต่อทางราชการ และอาจเป็นช่องว่างให้มีการกระทำความผิดไว้ก่อนที่พ้นจากราชการโดยไม่ต้องถูกดำเนินการทางวินัยได้ จึงได้มีการกำหนดเป็นกรณียกเว้นไว้เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างครอบคลุมการกระทำอันเป็นความผิดวินัยของข้าราชการผู้นั้น ทั้งในกรณีที่มีการกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาก่อนพ้นจากราชการและภายหลังพ้นจากราชการไปแล้วด้วย และยังคงคล้องกับหลักเกณฑ์ขององค์กรตรวจสอบการทุจริต (คณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท.) และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความมั่นคงแน่นอนในการใช้ชีวิตหลังจากพ้นจากราชการของข้าราชการ จึงควรกำหนดระยะเวลาดำเนินการให้ต้องเริ่มดำเนินการทางวินัยกรณีถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้อง

คดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาหลังพ้นจากราชการว่า ต้องเริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นจากราชการ ซึ่งเป็นไปตามรอบระยะเวลา ๑ ปีงบประมาณ และกำหนดให้ต้องสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่พ้นจากราชการ เพื่อให้มีระยะเวลาเร่งรัดที่ชัดเจนในการดำเนินการสอบสวนพิจารณาและสั่งลงโทษพอสมควร

ส่วนการดำเนินการทางวินัยใหม่ภายในระยะเวลา ๒ ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ เนื่องจากคำสั่งลงโทษไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่าควรกำหนดไว้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ และในกรณีคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบเพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นจะต้องมีการดำเนินการตามกระบวนการทางวินัยใหม่ซึ่งอาจจะมีขั้นตอนการดำเนินการตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นการสอบสวน และมีการดำเนินการตามขั้นตอนการสอบสวนใหม่ทั้งหมดซึ่งการกำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน ๒ ปี เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมแล้ว

นอกจากนั้น การกำหนดให้แยกหลักเกณฑ์การดำเนินการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ออกจากกรณีการดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามกฎหมายขององค์กรตรวจสอบ ก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการป้องกันการตีความกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกัน และเป็น การกำหนดให้องค์กรตรวจสอบดำเนินการทางวินัยได้โดยไม่ขัดแย้งกับกฎหมายระเบียบข้าราชการ และนอกจากนั้น ยังทำให้การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการประเภทต่าง ๆ ในกรณีดังกล่าวเป็นไปในมาตรฐานการดำเนินการอย่างเดียวกันด้วย
